

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 548. Qualiter in foro conscientiae extinguatur debitum, compensatione præsertim occulta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

contra Abb. *in c. fin. de depof. Sylv. v. compensatio.* Lauterb. §. 20. in commodato; ita ut non possit commodatarius commodatum cum alio sibi à commodante debito compensare, aut occasione illius id retinere, nisi forte, ut Castrop. debitum ortum fuerit ex expensis factis in conservationem commodati, ob textum. *L. fin. c. de commod.* ubi dicitur, prætextu debiti restitutio commodati non probabiliter recusat. Similiter propter summam fidem, quam debet depositarius, excipitur debitum ex causa depositi juxta clarum textum. §. 30. *Inst. de act.* Castrop. *l. c.* Lauterb. §. 20. (qui tamen addit, hanc exceptionem locum non habere in actione depositi contraria & in deposito irregulari) ita ut etiam depositum pro solutione debiti, quod depositario debet deponens, retineri nequeat. Castrop. *l. cir. vide de Lugo. d. 33. n. 13.*

3. De cætero ex parte objecti ad compensationem perpetuam seu propriè talem requiritur primò, ut debitum sint res; cum facti ad factum nulla sit compensatio, ut Medices. *tr. de compens. p. 1. q. 44.* Zanger. *de except. p. 3. c. 8. num. 123.* Lauterb. *in ff. de compens. n. 13.* Et quamvis in compensationem veniant res, quæ numero, pondete, mensurâ constant, & in specie fungibiles; non tamen excluduntur alia. V. g. equi, boves &c. quin nec res incorporales & immobiles. Lauterb. *l. c.* Secundò requiritur, ut debeantur res ejusdem generis, & quidem proximi. V. g. pecunia numerata, vinum &c. *L. 4. c. de compens.* ita ut compensationi locus non sit, si ex una parte debeatur pecunia, ex altera equus. Arg. *L. 16. c. de solut.* Bachov. *vol. 1. d. 25. th. 8. lit. c.* Lauterb. §. 14. idem dicens, si ex una parte debeantur 100. Imperiales in specie, ex altera parte 150. floreni currentis monetæ. Et que ratio; quia juxta *L. 2. ff. de reb. cred.* aliud pro alio invito creditori solvi nequit: tum quia diversa corpora diversa sunt æstimationis, transiretque talis compensatio in novum contractum emptionis vel permutationis, quem regulariter nemo invitus inire cogitur potest tamen in hoc casu res aliena diversi generis pro alia re debita retineri sed hæc de compensatione perpetua seu propriè dicta; compensatio enim temporaria seu minus propriè talis locum habet, etiam si res diversi generis diverseque species debeantur Lauterb. §. 24. Tertio, ut res debita sint ejusdem qualitatis seu bonitatis. Arg. *L. 3. ff. de reb. cred.* ita ut v. g. vinum rhenanum cum Gallico compensari nequeat; non tamen necessarium, ut sint ejusdem quantitatis; cum compensatio fieri possit pro parte debiti. *L. 4. ff. & L. 4. c. de compens.* Lauterb. §. 15. Quarto, etsi requiritur, ut res utrimque debeantur in genere. V. g. ex utraque parte equus, sine certa alicujus individui determinatione, ait tamen Lauterb. §. 16. etiam in hoc casu admittendam compensationem; cum in eo casu nulla occurrit affectionis aut inæqualitatis ratio, quæ compensationem impedire possit, & quod quis pro suo debitoolvere potest, id etiam pro suo debito compensare potest. Quintò, ut debitum sit utrimque purum, ita ut statim jure peti possit; cum quidquid sub conditione promissum vel legatum, vel in diem debetur, non existat, antequam conditio vel dies existat, cum aliò debito compensari nequit. *L. 7. ff. de compens.* Brisson. *L. 2. de solut. tr. de compens.* Lauterb. §. 22. nisi tamen tempus concessum humanitatis aut commiserationis causâ parandæ solutioni. *L. 16. ff. de compens.* Castrop. *tr. 32. d. 1. p. 16. §. 2. num. 9.* Brunem. *ad L. 7. ff. de compens.* Brisson, Lauterb.

LL. cir. Sextò, ut debitum compensandum dum sit certum & liquidum, ita ut aperto jure nitatur. *L. fin. c. de compens.* deque illo quale quantumque sit, constet, nimirum vel ex debitoris confessione, vel ex re judicata, vel ex celeri probatione. *cir. L. fin.* quæ in compensatione contra fiscum facienda intra duos menses, in aliorum causis intra tempus Judicis arbitrio fieri debet.

Quæst. 548. Qualiter in foro conscientie extinguatur debitum compensatione præsertim occulta.

1. Resp. primò in genere: indubitatum est, quod compensatio, quæ in foro externo admittitur cum effectu extinguendi debitum, locum quoque habeat cum eodem effectu in foro conscientie, & quidem à fortiore ut rectè Castrop. *l. c. §. 3. n. 1.* non tamen vice versa compensationes, quæ in foro externo non admittuntur, non statim etiam in foro interno non admittuntur, ut patebit ex mox dicendis; etsi forte ea nomine aut etiam ratione compensationis propriè talis non veniant. Sic enim debita excepta, inter quæ non dari compensationem pro foro externo dixi *quæst. præced.* eam admittunt in foro conscientie, si forte exceperis debitum ex deposito, quod etiam in foro conscientie non pati compensationem ob tacitam obligationem, quæ re ipsa & de facto ad reddendum depositum depositarius videtur obstrictus, docent Covar. *in c. quamvis pactum. de pact. p. 1. §. 4. n. 9.* Jo. Medina. *de res. c. 1. n. 239.* Comitol. *in resp. mor. L. 3. q. 39.* & alii communiter, ut inquit Castrop. *cir. §. 3. num. 2.* quamvis apud eundem Sa. *v. depositum. Less. cir. c. 12. n. 60.* Pet. Nav. *L. 3. c. 1. n. 344.* Rebell. *de obl. just. p. 1. L. 2. q. 18.* Laym. *L. 3. tr. 2. c. 6. q. 3.* censeant non improbabila, etiam in debito ex deposito esse locum compensationi in foro conscientie; quin & hanc sententiam probabiliorum ait de Lugo. *d. 16. num. 89.* citans pro ea Dian. *Tom. 1. tr. 2. miscellan. resol. 48.* Tanner. &c. Sic dum debita sunt diverse rationis. V. g. ex una parte debentur 100. Imperiales, ex altera parte equus, locus non est compensationi propriè tali, est tamen locus retentioni, quæ etiam in conscientia retinere possunt equum, etiam pluris valentem, non quidem loco mihi debitorum 100. Imperialium; ita ut hæc retentione debitum extinguatur, sed usque dum mihi illud debitum solvatur; cum cuilibet concessum adhibere diligentiam, ut se indemnem servet, & ne sibi debita amittat. Sed quia ad hunc finem sæpè necessarium est, ut quis retineat, aut etiam accipiat aliena, etiam dum retinens & accipiens nihil debet ei, à quo accipit, & hac ratione recompenferetur (intellige in sensu laxiore, dum aliàs, ubi debita non sunt mutua, non sit locus compensationi secundum dicta) quod ei debetur; quæritur, num talis accipio & retentio facta propria auctoritate, ac potissimum occultè sit licita, perque eam debitum extinguatur. Unde

2. Resp. secundò: dum quis petendo à debitore debitum, vel pro eo interpellando Judicem, obtinere potest aut sperat, nequaquam licet ei debitum à debitore neque palam neque occultè eripere, aut etiam rem illius apud se retinere; esset enim hoc ipsum officium Judicis usurpare, & jus sibi in propria causa dicere, dareque occasionem innumeris furtis & latrociniiis. Unde etiam jure naturæ istiusmodi clandestinam recuperationem esse iniquam, bene dicit Castrop. *l. c. n. 5.* à quo quia longè quid diversum est, debitum, quod vice versa de-

bet debitori suo creditor, apud se retinere non solvendo, id licet; quin & potest uti compensatione proprie tali occultus debitor debitoris sui; cum in hoc nullum officium publicum exerceat, sed solum se defendat, aut utatur jure suo. Nihilominus quid in hoc puncto sentiant alii, num nec interpellato debitor, nec Judice pro debito, ubi potuit interpellari, aut sine gravi molestia vel damno obtineri debitum istiusmodi occulta compensatione facta propria autoritate peccetur contra Justitiam, & teneatur ad restitutionem accipiens, quod negat Molin. d. 690. n. 1. vel etiam nullatenus peccetur graviter, quod docet Dian. & durum existimat Villalob. Tom. 2. tr. 11. du. 2. n. 7. de hoc inquam vide de Lugo. d. 16. n. 91. qui etiam hoc ipsum distinguit, censetque non esse peccatum grave, si quis accipiat rem suam, quæ adhuc ad suum dominium spectat; vel etiam si eam accipiat in æquivalente, ut pecuniam pro pecunia debita, vinum pro vino; secus, si accipiat rem alterius. V. g. equum vel vas pretiosum pro pecunia debita; cum vel sic cogereetur equum suum vendere, quod onus vendendi illi sine necessitate imponi nequit, quin peccetur contra Justitiam commutativam.

3. Resp. tertio: ubi debitum liquidum & moraliter certum, ita ut non sufficiat esse dubium aut merè probabile (de quo tamen vide de Lugo. d. 16. n. 94. fusè agentem) & aliunde nihil obstat, potest is, cui debetur, si desperet se illud amicabiliter à debitor vel Judicis officio recepturum absque gravi suo in commodo & jactura, vel rei familiaris propria, vel amicitia magni à se habitæ debitum illud, aut tantundem, quantum valet, secretò subripiendo, aut, si rem illius aliquam apud se habet, reinendo & consumendo recuperare. Quia talis subreptio & retentio in eo casu est proprii juris defensio, & injuriæ illatæ propulsatio, licitumque est jure naturali & gentium ex rebus debitoris sibi satisfacere, ubi nullà alià viâ solutionem obtinere potest. Et ita cum communi docent Less. l. 2. c. 12. n. 57. Pet. Nav. de rest. l. 3. c. 1. n. 344. Castrop. l. c. n. 6. Menoch. de arb. cent. 6. cas. 516. citatis innumeris aliis. Procedereque id ipsum, etiam si ex acceptatione illa occulta rei debitoris aliud ei damnum sequeretur, tradit de Lugo. d. 16. n. 87. eò quòd creditor citatur suo jure accipiendo tantum, quantum ei debetur, non intendendo illud damnum. Facienda autem est hæc occulta compensatio in re ejusdem speciei cum ea, quæ debetur, quò ad fieri potest. Molin. Rebell. Pet. Nav. Dian. apud de Lugo. n. 92. iis inharerentem, contra Sylvium. Si autem id fieri non possit, posse fieri in qualibet re alia nullo servato ordine inter res; modo tamen semper fiat, quantum potest cum minore damno debitoris, ait de Lugo l. c. quem vide. Possit etiam fieri hanc occultam compensationem in debito nondum existente, sed futuro, ita ut quis nunc sibi compensare possit, quod Titio debebit post mensem, tenent Tanner. & Dian. apud de Lugo. num. 93. quod is censet non improbabile quò ad forum internum, modò serventur hæc binæ conditiones. Prima, ut si quid interea damni acciderit debitori ex carentia rei suæ sive in lucro cessante, sive in damno emergente, aut fructibus illius, id totum debeat creditor ex principali sibi debito detrudere, aut debitori restituere. Altera, ut sit periculum morale, debitorem postmodum non solviturum. Item, si debitum in specie existet apud debitorem, posse creditorem habentem illius dominium in dicto casu, dum non suppetit alia via,

palàm, cum modestamine tamen inculpatæ tutelæ, è manibus ejus eripere, astruunt Less. l. c. num. 65. & Nav. l. c. n. 368. quibus consentire videtur Castrop. l. c. quia tunc creditor non videtur aggressor, sed defensor & redemptor rei propriæ. Secus secundum illos AA. est, si debitor sit solum personaliter talis; tunc enim non licet ei palàm eripere ejus bona, ut recuperet debita; quia tunc censetur aggressor; cum creditor nullum suum bonum defendat, sed alterius bona aggrediatur, ita Castrop. l. c. quem vide n. 7. Porro qualiter in specie famuli & similes servientes in casu in sufficientis præstitiæ mercedis uti possint occulta compensatione, vide tractatum fusè ab eodem Castrop. l. c. n. 8. Denique observandum hic, quod monent Abb. in c. sicut. de jurejur. n. 15. Molin. d. 693. Castrop. l. c. n. 3. & plerique alii AA. debere utentem occulta compensatione omni possibili modo invigilare, ne debitor aut hæres illius ipsi creditori ejusve hæredibus in scis jam factæ compensationis, denuo solvat, aut ex erronea conscientia omittendo solutionem, ad quam se obligatum adhuc putat, peccet, aut ne det scandalum, vel se ipsum infamet, ac tantquam rei alienæ detentor vel fur in foro externo puniatur. Unde etiam Less. l. c. num. 57. Nav. in man. c. 17. n. 113. censent, obligatum esse compensationem monere suum debitorem de jam facta compensatione, aut etiam fingendam ab eo condonationem, ut Molin. l. c. de Lugo. de 7. c. 7. d. 16. n. 87. de cætero facta legitime occulta compensatione statim acceptum transire in dominium creditoris, contra Medin. tenent Molin. d. 691. num. 3. de Lugo. d. 16. num. 112. eo ducto à posteriore argumento; quòd aliàs. Si illa postea fortuito periret apud compensantem, periret antiquo domino, & non compensanti, adeoque hic posset secundo sibi debitum compensare; quod nemo admittit. Aliud pro hoc argumentum à priore vide apud de Lugo. Sed nec posse debitorem rem illam postmodum inventam apud creditorem sibi vindicare, si ei constet de compensatione, docet Molin. & contra tenet de Lugo. n. 113. posse debitorem rem illam vindicare solvendo debitum alio modo; eò quòd creditor hoc solum pacto & sub ea limitatione videatur acquisivisse dominium illius rei, ut quoties debitor vellet debitum solvere, possit rem suam recuperare, cujus rationem vide apud eundem.

Quest. 549. An & qualiter distractione pignoris solvatur debitum.

Resp. Distractione pignoris debite facta extinguitur debitum extra dubium est; cum creditori propterea licita sit distractio pignoris, ut quantum ipsi debetur, recipiat. Muller. in Struv. ad ff. de solut. ch. 77. lit. C. dum autem tantum recipit, quantum debetur illi, extinctum est debitum. Dum autem creditor ex distractione pignoris secundum leges solemniter facta solidum, quod ei debetur, non accepit, manet ei actio ad assequendum reliquum; cum non id novum pignus accipiens non amittat actionem ad quantitatem debitam, in quam pignus non sufficit. L. 28. ff. de reb. cred. Similiter ubi pignus majoris fuit pretii, & debitum superaverit, manet debitori actio ad repetendum superfluum. L. 3. c. de dist. pign. vide de his plura ad tit. de pignor. ubi de dist. pignoris.

Quest. 550. An & qualiter debitum extinguatur obligationum confusione.

Resp. Per confusionem hanc extinguatur obligatio